

คนไทไกลบ้าน : จากเมืองหล้าฟ้าแดนถึงเมืองลุ่มลิดเลียง

Away from home Thai People :
From Muang-la-fa-tan to Muang-loom-lid-lieng

วัชรวร วงศ์กัณหา
Wacharawon Wongkanha

คนไทไกลบ้าน : จากเมืองหล้าฟ้าแดนถึงเมืองลุ่มลิดเลียง

Away from home Thai People:
From Muang-la-fa-tan to Muang-loom-lid-lieng

วัชรวร วงศ์กัณหา

Wacharawon Wongkanha

1. อดีตกาลาเล: ตำนานกำเนิดคนไท - ผู้ไท

การจะสืบย้อนประวัติศาสตร์
หาต้นกำเนิดของผู้ไท หรือ
กลุ่มคนไททั้งหมดแล้ว หาก
จะอาศัยหลักฐานเอกสารหรือโบราณคดีที่มี
ความจำเพาะเจาะจงลงไปอย่างแน่ชัดเช่น
เอกสารพงศาวดารนั้นเป็นเรื่องยาก เพราะ
ยุคสมัยนั้นยังอยู่ในช่วงเวลาก่อนประวัติศาสตร์
ที่ไม่มีการจดบันทึกเรื่องราวใดๆ ไว้เป็นลาย-
ลักษณ์อักษร มีเพียงการถ่ายทอดกันด้วย
ปากในเชิงประวัติศาสตร์บอกเล่าในรูปของ
มุขปาฐะ ซึ่งต่อมาเรื่องเล่าเหล่านี้มักถูกจดจำ
และบันทึกไว้ในรูปของตำนาน

ตำนานสำคัญที่มีการกล่าวอ้างถึงกำเนิด
คนไท และมีผู้ใช้ศึกษาอ้างอิงอย่างกว้างขวาง
ในปัจจุบัน ได้แก่ ตำนานขุนบรม หรือขุนบูลม
ที่มีเนื้อหากล่าวย้อนไปค่อนข้างเก่าแก่ตั้งแต่
ช่วงแรกของการกำเนิดมนุษย์และการสร้างบ้าน
แปลงเมือง ซึ่งในเนื้อหาของตำนานเชื่อว่า
มนุษย์ หรือจำเพาะลงมาเฉพาะมนุษย์ใน
ดินแดนเอเชียอาคเนย์เกิดขึ้นมาจากฟ้าหรือ
แดน ดังข้อความในช่วงเริ่มต้นที่ว่า

1. The past and legend for the origin of Thai People-Pu Thai

To trace back the history for
the origin of Pu-Thai People
or Thai people group, it was
difficult to be based on specific and precise
evidence of document or Archeology
such as chronicle document because it was
the prehistoric age without written record.
It was transferred by historical telling in
“Mook-pa-ya” form. Later on, these telling
stories were often memorized or recorded
in the legend or chronicle.

The important legends being stated for the origin of Thai People as well as cited widely in the present, were Koon Bo-rom or Kon-boo-lom including the content being traced back anciently from the first period of human origin and city construction. In the legend content, it was believed that the human or specific human beings in South East Asia who came from Sky or “Tan” as the following statements:

“In the past, there were the land and grass, the sky and Tan, the ghost and human went to see each other throughout the time.”

สตรีชาวผู้ไทยังคงยึดมั่นการ
รังสรรค์ผ้าทอมือจากอดีต
ดรามปัจจุบัน

A Pu-thai lady has been
focused on creating to
hand woven cloth from
the past until now.

การตีฝ้าย คือการทำให้ฝ้ายละเอียดเป็นปุย
Cotton flicking is to make cotton be cotton wool.

“กาลเมื่อก่อนนั้น ก็เป็นดินปนหญ้าปน ฟ้าปนแถน ผีแลคนเที่ยวไปมาหากันบ่ขาด”

ปฐมบทของตำนานขุนบรม ที่ปรากฏในพงศาวดารล้านช้างมีดังนี้ อันเป็นเครื่องหมายให้รับรู้ได้ว่าในโลกทัศน์ของกลุ่มคนไทสมัยก่อนนั้นเชื่อกันว่า เมื่อก่อนเมืองแถน หรือเมืองผี กับเมืองลุ่ม หรือเมืองคนนั้นสามารถไปมาหาสู่กันได้มิได้ตัดออกจากกันเด็ดขาด และพญาแถน ก็คือผู้ที่ใหญ่ปกครองทั้งในลุ่มฟ้าและเมืองคนมาตั้งแต่ต้น เฉพาะในส่วนของเมืองคนยังมีผู้ปกครองบ้านเมืองถดลงมาจากแถนอีก 3 คน ดังข้อความในตำนานขุนบรมว่า

“เมื่อนั้นยังมีขุนใหญ่ 3 คน ผู้หนึ่งชื่อว่าปูลางเชิง ผู้หนึ่งชื่อขุนเดกขุนคาน อยู่สร้างบ้านเมืองลุ่มกีนปลา เอ็ดนาเมืองลุ่มกีนเข้า” (พงศาวดารล้านช้าง. มปป)

เนื้อหาของตำนานยังกล่าวต่อไปอีกว่า ภายหลังมนุษย์เหล่านี้ไม่เชื่อฟังคำสั่งแถน คือ “ได้กินชิ้นให้สังขา ได้กินปลาก็ให้สังรอยแก่แถน” จึงต้องถูกลงทัณฑ์ด้วยภัยพิบัติน้ำท่วม แต่ยังมีโชคดียังมีบรรพบุรุษของมนุษย์สามารถหนีไปลี้ภัยอยู่บนเมืองแถนทำให้มีชีวิตรอดมาได้ จนเมื่อน้ำแห้งจึงอพยพกลับลงมาตั้งหลักแหล่งบนพื้นดินอีก ดังความในพงศาวดารล้านช้างว่า

“แต่นั้นน้ำจึงแห้งจึงบกเป็นพื้นแผ่นดิน เขาจึงไหว้ขอพระยาแถนว่า ตู้อยู่ที่เมืองบน บ่แถน เล่นเมืองฟ้าบ่ปน ตู้อยู่ขอไปอยู่เมืองลุ่มลิดเลียง เมืองเพียงพักย้อมพื้นเทอญ เมื่อนั้นพระยาแถนจึงให้เอาลงมาส่ง ทั้งให้ควายเขาลู่แก่เขา จึงเอากันลงมาตั้งอยู่ที่นาน้อยอ้อยหนู ก็ขึ้นแล”

การลือฝ้าย คือ การทำให้ปุยฝ้ายมีลักษณะคล้ายหลอดยาว เพื่อสะดวกต่อการทำเป็นเส้นใยฝ้าย

Cotton selection is to make the cotton wool be like a long tube is order to make the cotton fibres.

The original legend of Koon Bo-rom (Nobleman) was occurred in Lan-chang chronicle as the sign to be perceived that in worldview of Thai People in the past, it was believed that “Tan City” or “Ghost City,” and “Loom City” or “Human City” could go to see each other. It was not absolutely separated, In addition, “Paya Tan” (Prince Tan) was the leader who governed both of the sky and human city at the beginning. Specifically, in human city, there were the other 3 governors following Tan, as stated in Koon Bo-rom legend that:

“There were 3 Koon-yais. The first one was called Poo-lang-cheung. The second one was called Koon-dek. The third one was called Koon-kan. They lived and constructed the city called “Loom-kin-pla,” and made a farm in “Loom-kin-kao.” (Lan-chang chronicle, nd.)

The legend stated further that : Later on, these people didn’t obey Tan’s order *“when you eat Seen you should send Ka, when you eat fish you have to send Roy to Tan.”* So, they were punished by flooding disaster. But, luckily, the ancestors of human beings could escape to Tan City, So, they were survived. When the water was dried, they evacuated to settle down on earth again. As stated in chronicle of Lan-chang that:

“Since then it was dry as the land. They prayed and asked Praya Tan (Prince Tan) that I lived at North City as well as the Sky. I wanted to live at Loom-lid-lieng City. Praya Tan sent them and gave them the bent horn buffalo. Then, they moved to settle down at Na-noi-oy-noo.”

การปั่นฝ้าย คือ การทำปุยฝ้ายให้เป็นเส้นใยฝ้าย
Ken-fai is to make the cotton fiber into cotton yarn.

สงบงามตามวิถีผู้ไท

To be beautiful like Pu-thai way.

ณ ตรงนี้ปรากฏชื่อเมืองของกลุ่มคนไท เป็นครั้งแรก คือ เมืองน่าน้อยอ้อยหนู ปัจจุบัน อยู่ในดินแดนของเมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนามตอนเหนือติดกับประเทศจีน เป็นถิ่นอาศัยสำคัญของกลุ่มคนไทในประเทศเวียดนาม และได้ชื่อว่าเป็นถิ่นที่อยู่ของบรรพชนคนผู้ไทในประเทศไทยด้วย

หากจะวิเคราะห์ในอีกแง่หนึ่งด้วยการแทนรหัสทางภาษาว่า ถ้า “เมืองลุ่ม” หมายถึง เมืองน่าน้อยอ้อยหนู ที่เพิ่งเริ่มก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาใหม่ของคนกลุ่มหนึ่ง คำว่า “เมืองแกน” ก็ย่อมจะแสดงถึงอาณาจักรใหญ่ที่เก่าแก่และมีอำนาจปกครองเหนือคนกลุ่มนี้มาอย่างยาวนาน และในทางภูมิศาสตร์น่าจะอยู่ทางตอนเหนือของเมืองใหม่ ตามลักษณะของวาทกรรม “เมืองฟ้า-เมืองลุ่ม” ก่อนจะมีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างบ้านสร้างเมืองใหม่ของตนเอง

In this area, the city of Thai People Group was first appeared as “Na-noi-oy-noo City.” In the present, it was in the land of Dien-bien-fu City, North of Vietnam next to China. It was the living place of Thai People Group in Vietnam. In addition, it was the living place of Pu-thai ancestors in Thailand as well.

In another aspect of analysis by language code that if “Loom City” referred to Na-noi-oy-noo City where a group of people began to settle down. So, “Tan City” would be referred to the ancient big kingdom with power in controlling this group of people for a long period of time. Furthermore, in geography, it might be in the North of new city. Based on the type

หมายถึง ทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายผู้ปกครองเก่า และฝ่ายผู้ใต้ปกครองต่างยินยอมพร้อมใจที่จะจากกันด้วยดี ดังจะเห็นได้จากความเมตตากรุณาของผู้ปกครองเก่า ก่อนจากยังได้มอบ “ควายเขาลู่แก่เขา” ซึ่งหมายถึงสมบัติสำคัญที่จะเป็นทุนในการก่อร่างสร้างตัวนั่นเอง และต่อมาควายเขาลู่ที่ผู้ปกครองมอบให้เป็นมรดกมานี้เองได้ก่อให้เกิดดอกผลตามมาอย่างมหาศาล ดังข้อความที่ว่า

“แต่นั้นเขาจึงเอาควายนั้นเห็ดนากิน นานประมาณ 3 ปี ควายเขาก็ตายเสีย เขาละซากควายเสียที่นั่นน้อยอ้อยหนูหันแล้ว อยู่บ่นานเท่าใด เครื่องหมากน้ำก็เกิดออกฮูดังควายตัวตายนั้น ออกยาวมาแล้ว ก็ออกเปนมหมากน้ำเต้าปุง 3 หน่วย”

of discourse “Muangfa-Muangloom” (Fa City and Loom City) before providing support for constructing their own city, referred to both sides: the former governor and under jurisdiction. They were willing to be apart with good relationship. It could be seen from the former governor who gave the latter “*the bent horn buffalo*,” the important belonging as their capital in investment, Then, the bent horn buffalo, heritage, could be good benefit for them. As shown in the following statement:

“Since then, they made farm by that buffalo. Approximately 3 years later, that buffalo was dead. They left the buffalo’s remain at Na-noi-oy-noo. Soon, the bunch of water arena palm was long as 3 bottle gourds.”

(ซ้าย) “ก่องข้าวหงอน”
(ขวา) “กะช้า”

Left: “Kong-kao-ngon,”
Right: “Ka-cha.”

ปรากฏว่าควายมรดกที่แถมมอบให้ ได้เกิดกลายมาเป็นดอกผลสำคัญคือ “หมากน้ำเต้าปุง” ซึ่งหมากน้ำ หรือลูกฟักนี้เองที่ต่อมา เกิดกลายมาเป็นบรรพชนของผู้คนในดินแดน เอเชียอาคเนย์ทั้งหมดทั้งมวล โดยจำแนกปัจจัย ของการกำเนิดออกเป็นพวกรๆ ดังข้อความที่ว่า

“ยามนั้นปู่หลานเชิงจึงเผาเหล็กสีแดง ซึ่หมากน้ำนั้น คนทั้งหลายจึงบุเปิดกันออกมา ทางฮูที่ขึ้นนั้น ออกมาทางฮูที่ขึ้นกับบุเปิดคั้งกัน ขุนคานจึงเอาลัวไปลิวฮู ให้เป็นฮูแควนใหญ่ แควนกว้าง คนทั้งหลายก็ลูลือออกมา นาน ประมาณ 3 วัน 3 คืนจึงหมดหันแล คนทั้งหลาย ผุ่งออกมาทางฮูขึ้นนั้นแบ่งเป็น 2 หมู่ หมู่หนึ่ง เรียกชื่อไทยลม หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยลี ผุ่งออก ทางฮูลีวนั้นแบ่งเป็น 3 หมู่ หมู่หนึ่งเรียกชื่อ ไทยเลิง หมู่หนึ่งเรียกชื่อไทยล่อ หมู่หนึ่งเรียกชื่อ ไทยควางแล...แต่นั้นคนทั้งหลายผุ่งเกิดมาใน น้ำเต้า ผุ่งออกมาทางฮูลีวนั้นเป็นไทย ผุ่งออก มาทางฮูขึ้นนั้นเป็นข้า”

It was appeared that the heritage buffalo given by Tan, became an important fruit or flower called “Mag Namtao Poong” (bottle gourd). This water arena palm or small wax gourd became the ancestor of all people in South East Asia area. The factors of origin were classified into groups as the following statement:

“Then, Grandfather Lang-cherng heated the iron called Chee-dang or Chee-mag-nam, many people were crowded through the hole of chee. Koon Kan used chisel to drill the hole to be broaden or larger. Those people came out about 3 days and 3 nights altogether. There were 2 groups of people moving from the hole. The first group was called Thai-lom. The another one was called Thai-lee. There were 3 groups of people moved from the chisel hole. The first group was Thai-lerng. The second one as Thai-lo. The third one was Thai-kwang-lae.... Since then, the people who were born from bottle gourd. Those who were born from chisel hole, were Thais. Those who were born from chee hole, were the servants.”

ความอุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านชาวผู้ไท บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว

The fertility of Pu-thai village, Ban-la-ha-nam, Muang-song-kon, Kwang Sawannaket, Lao People's Democratic Republic.

โดยนัยนี้หากจะวิเคราะห์ในเชิงชาติพันธุ์ จะพบว่า กลุ่มคนที่เกิดจาก “ฮูชี” หรือรูเหล็กแหลมเจานั้น เป็นบรรพชนของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ-เขมร หรือข้า-ข้า พวกนี้จะมีสีผิวออกไปทางดำคล้ำ ผมหยิกขด ตามตำนานกล่าวกันว่าเป็นเพราะออกมาจากรูที่ใช้เหล็กแหลมเผาไฟเจาะทำให้เกิดเขม่า ส่วนกลุ่มคนที่เกิดมาจาก “ฮูสิ่ว” หรือรูสิ่วเจานั้น เป็นบรรพชนของคนที่พูดภาษาตระกูลไทหรือคนไท คนพวกนี้จะมีผิวที่ขาวนวลกว่ากลุ่มแรก ปัจจุบันได้แก่ ผู้ไท ลาว คนไทยในประเทศไทย ไทยใหญ่ ไทยอาหม เป็นต้น

หากวิเคราะห์ด้วยหลักสัณยวิทยาด้วยการแทนค่าทางภาษาก็จะพบว่า “หมาก-น้ำเต้าปุง” ที่เกิดมาจากรูจมูกควายเขาลู่นั้น คือ ลักษณะของกรรมมารดาที่ให้กำเนิดบุตร ซึ่งต่อมากลายเป็นลูกหลานคนไทและคนข่า กลุ่มต่างๆ แล้ว ก็สามารถทราบได้ว่าควายเขาลูที่แทนมอญเป็นสมบัติให้ปูเลียงเงิงนำมาตั้งตัวสร้างบ้านเมืองนั้นก็อาจเป็นบ่าวไพร่พลเมืองซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือเป็นพลเมืองที่มีฝีมือ มีความรู้ในการประกอบอาชีพติดตัวมาแล้ว ดังควายเขาลูที่ไถนาเป็น และลูกหลาน

In this sense, in the ethnic analysis, it would found that the group of people who were born from “hoo chee” or sharp iron drilling, were the ancestors of Peguans-Khmer or Ka-ka. These people had dark skin and curly hair. According to the legend, it was stated that because they were born from the hole being drilled by heated sharp iron. So, the carbon deposit was occurred. For the person who were born from “Hoo siw” (chisel hole), they were ancestors of people who spoke Thai Family Language or Thai People. This group of people had more white skin than the first group. In the present, they were Pu-thai, Lao, Thai People in Thailand, Thai-yai, and Thai-a-hom. Etc.

When the Semiology by representing the language, would be found that “Mag Nam-tao Poong” (bottle gourd) which was born from the nose hole of bent horn buffalo, was the same as other who gave birth to her child. Later on,

ชาวผู้ไท คนไทไกลบ้าน

Pu-thai people: Far away from home.

คนไทยกลับบ้าน :
จากเมืองหล้าฟ้าแดนถึงเมือง
ลุ่มลิดเลียง

Away from home Thai People :
From Muang-la-fa-tan to
Muang-loom-lid-lieng

ของไพร่พลเหล่านี้เองที่ขยายตัวออกมาเป็น
พลเมืองหลักของอาณาจักรตั้งใหม่ต่อมา ดังนั้น
จึงพอสรุปเนื้อความส่วนนี้ได้ว่า ในยุคแรก
เมื่อนาน้อยอ้อยหนู ซึ่งต่อมาเรียกว่าเมืองแถน
หรือแถน ประกอบไปด้วยพลเมืองที่เป็นคน
สองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มไท และกลุ่มข่า

ในช่วงแรกของการตั้งอาณาจักรใหม่
สายสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรแถน กับนาน้อย-
อ้อยหนู ยังไม่ห่างเหินกันมากนัก สังเกตได้จาก
การที่แถนยังมีอำนาจแทรกแซงในกิจการด้าน
การปกครองของนาน้อยอ้อยหนู เช่น การเรียก
ผู้ปกครองที่ไม่มีความสามารถ หรือใช้อำนาจ
ไม่ชอบธรรมกลับเมืองแถน (สร้างบ้านกับเปลือง
สร้างเมืองกับกว้าง) และส่งผู้ปกครองใหม่มา
ครองอำนาจแทน และหนึ่งในผู้ปกครองที่
แถนส่งมาแล้วประสบความสำเร็จในการสร้าง
บ้านแปลงเมืองที่สุดก็คือ ขุนบรมราชาธิราช
ดังข้อความว่า

“ปางนั้นพระยาแถนหลวงจึงให้
ท้าวผู้มีบุญ ชื่อว่าขุนบุลมมหาราชาธิราช
อันได้อาญาพระยาแถนแล้ว ก็จึงเอาทัพ
คนทั้งหลายลงเมื่อเมืองลุ่มลิดเลียงเมืองเพียง
คักค้อย มาอยู่ที่นาน้อยอ้อยหนูอันมีลุ่มเมือง
แถนนั้นก่อนแล”

they were offspring of different groups
in Thai People or Ka People. It could be
known that the bent horn buffalo given by
Tan as property for grandfather Lang-
cherng as capital for city construction,
they might be servants or citizen with
special characteristic as skillful citizen
with knowledge for their occupation like
the bent horn buffalo being able to plough
the farm. In addition, the servants' offspring
were major citizens of new built kingdom.
Therefore, it could be concluded from
this part of content that “In early age of
Na-noi-oy-noo City which was called
Tan City or Tang consisted of 2 major
groups of people : Thai Group, and Ka
Group.

During the beginning period of new
kingdom construction, relationship between
Tan City and Na-noi-oy-noo City was not
too far apart. It could be observed that
Tan could have power to sanction power
in government activity of Na-noi-oy-noo,
for instance, to call back the incapable
governor or the person who used illegitimate
power to Tan City (being incapable in
constructing the house or city), and send
the new governor for replacement. One of
the successful governor in constructing
the house or city, sent by Tan City, was
“Koon Bo-rom Rachatirach” as the follow-
ing statement:

“Praya Tan Luang (Prince Tan
Luang) ordered the meritorious Tao named
Koon-bloom-maha-racha-ti-rach who was
given power by Praya Tan, led many troops

ตำนานขุนบรมกล่าวต่อมาว่า ในช่วงเวลาของขุนบรมนี้เองที่อาณาจักรใหม่น้อย-อ้อยหนู ได้ตัดขาดสายสัมพันธ์จากอาณาจักรแกนผู้ปกครองเก่าอย่างสิ้นเชิง คือเหตุการณ์ที่เรือเขากาด ซึ่งเป็นสะพานเชื่อมสุดท้ายระหว่างเมืองแกนกับเมืองลุ่มถูกตัดโค่นลงด้วยฝีมือของเฒ่าเยอ-เฒ่ายา หลังเหตุการณ์นี้ทำให้เมืองลุ่มกับเมืองแกนไม่สามารถติดต่อกันได้อีกตลอดกาล และหลังจากนั้นเนื้อหาของตำนานก็ไม่ได้กล่าวถึงเมืองแกนอีกเลย

หากจะวิเคราะห์ในเชิงอำนาจก็อาจตีความได้ว่า สายสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างอาณาจักรเก่ากับอาณาจักรใหม่ของคนไท (เป็นพลเมืองหลักมีข้าเป็นบริวาร) ได้ปลดแอกตัวเองเป็นเอกเทศโดยสมบูรณ์ หรือเรียกได้ว่าเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงในช่วงการปกครองของขุนบรมนี้เอง และหากมองในแง่ของสัญลักษณ์นิยมเรือเขากาดที่เป็นสะพานเชื่อมสุดท้ายของกลุ่ม

to Loom-lid-lieng City and Pieng-kag-koi City to live at Na-noi-oy-noo City with Loom-muang-tan before.”

It was stated in Koon Bo-rom legend that during the period of Koon Bo-rom, new kingdom called Na-noi-oy-noo was completely separated from Tan Kingdom, the former governor. Since the incidence of Kru-kao-gad, the last connected bridge between Tan City, and Loom City was cut down by the Tao Yow-Tao Ya (the old men). After this incidence, Loom City and Tan City couldn't contact each other any more. Since then, Tan City wasn't stated in the legend any longer.

For the power analysis, it might be interpreted that the power relationship between former kingdom, and present

“หาบกะข้าซาก่องข้าวงอน”
อัตลักษณ์การแต่งกายไปทำบุญ
ของสตรีชาวผู้ไทครั้งอดีต

Pu-thai Ladies were holding “Ka-cha Kong-kao-ngon” on their shoulders, the unique dress for going for merit in the past.

และแกน และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเมืองลุ่ม “คอยฟ้าก็บ่เห็น หนาวเย็นจักผิงแดดก็บ่ได้” ทั้งหลายเฮ็ดไรไถนากินก็บ่ดี” เดือดร้อนขึ้น อาจหมายถึงทูต หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของอาณาจักรเก่าที่ส่งมาควบคุมเมืองน่านน้อยอ้อยหนูที่ใช้อำนาจไม่เป็นธรรม อาจถูกฆ่าตายหรือถูกส่งกลับเพื่อเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของการปฏิเสธอำนาจเก่าของขุนบรม เพราะหลังจากเหตุการณ์นั้นเป็นต้นมาก็ปรากฏว่าขุนบรมสามารถบริหารบ้านเมืองได้อย่างอิสระในรูปแบบของตนเองจนสามารถ “สร้างบ้านก็เปลื้อง สร้างเมืองก็กว้าง” สามารถขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง และส่งลูกชายออกไปสร้างเมืองบริวารต่างๆ อีกถึง 7 เมือง ดังความว่า

“ขุนลอให้ไปสร้างเมืองชวา เปนท้าว
เปนพระยาแก่คนทั้งหลายเทอญ ยี่ผาลาน
ให้ไปสร้างเมืองหัวต๊อ สามจูสงให้ไปสร้าง
เมืองแกวชองบัว ไสผงให้ไปสร้างเมืองยวน
โยนก จัวอินไปสร้างเมืองชาวได้อโยทธยา
ลกกลมให้ไปสร้างเมืองเชียงคม ยอสามเจ็ด
เจิงให้ไปสร้างเมืองพวน”

kingdom of Thai People (the major citizen, Ka people were followers) liberated oneself to be completely independent or it could be called real independency during Koon Bo-rom's government. Moreover, for symbolic view, Kru-koa-gad, the last connected bridge between loom and Tan, the another cause of people in Loom City “Waiting for the sky without being seen, feeling cold without sun shining, farming without good crop,” to get in trouble. It would be the ambassador or the land inspector of former kingdom being sent to control Na-noi-oy-noo City, using the injustice power, might be killed or sent back in order to express symbolically in rejecting Koon Bo-rom's former power. Because after the incidence, it was appeared that Koon Bo-rom was able to govern the city independently in his own style until he could “Build the house and city successfully” since he could expand the area broadly and send his offspring to build 7 subordinate cities as following statement:

“Koon Lo ordered to build Chawa City, to be Tao or Praya of many people. Yee-pa-lan was ordered to build Hua-tae City. Sam-choo-song was ordered to build Gaew-chong-bua City. Saipong was ordered to build Yuen-yo-nog City. Ngua-in was ordered to build Chieng-kom City. Yo-sam was ordered to build Puan City.”

จะเห็นได้ว่าในเนื้อหาของตำนานดังกล่าว พื้นที่ของคนไทย (ซึ่งอาจไม่ได้หมายถึงเขต การปกครอง แต่หมายถึงการขยายตัวของ กลุ่มคน) ได้ขยายตัวออกไปอย่างไพศาลใน ช่วงเวลานี้ และน่าน้อยอ้อยหนู ซึ่งเป็นเมือง ของขุนบรมผู้เป็นพ่อก็นับว่าเป็นศูนย์กลาง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของกลุ่มคนไท ทั้งหลายในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ถึงแม้ว่า ในปัจจุบันน่าน้อยอ้อยหนู จะลดบทบาทลงไป ภายใต้บริบททางการเมืองการปกครอง แต่ใน เชิงประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์เมืองแถนก็ยังคง ความสำคัญและถูกเล่าซ้ำในฐานะบ้านเมืองของ บรรพชนคนไทยหลายกลุ่มที่กระจายกันอยู่ทั่ว ภูมิภาค

ในพงศาวดารเมืองแถน กล่าวถึงการกำเนิด มนุษย์และกำเนิดของชาวผู้ไทว่า เกิดจากเทพ ในยุคหนึ่งซึ่งมีเทพสามภรรยาที่เป็นพี่น้องกัน อยู่ 5 คู่ (ตามตำนานเทพหรือแม้แต่คติความเชื่อ อย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนาซึ่งอาจจะอิงกับ หลักการทางความเชื่อแบบเทพของทางศาสนา พราหมณ์-ฮินดู นั่นก็คือ เทพบนสวรรค์เมื่อ

It could be seen that in the content of the legend, Thai People's area (it didn't mean the government area. But, it referred to the expansion of people group) was tremendously expanded during this period of time. Besides, Na-noi-oy-noo City, belonged to Koon Bo-rom who was the father, was the center or origin of Thai People Group in South East Asia. Although in the present, Na-noi-oy-noo City, played less role under the political and governmental context, in historical ethnic of Tan City, it was important and told repeatedly as the city of many groups of ancestors being spread in every region.

In the chronicle of Tang City, the origin of human beings as well as Pu-thai were stated that they were born from the god in a period including 5 couples of siblings (according to the legend of god or a motto or belief in Buddhism

ชาวไทดำ เมืองแถน เมืองลา และเมืองไล สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (โครงการวิจัย ผู้ไทศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร)

The Black Thai People, Muang Tan, Muang La, and Muang Lai, Socialist Republic of Vietnam (Project of Pu-thai Study, Sakonnakon Rajabhat University).

ความหลากหลายของการ-
แต่งกายชาวผู้ไท

Various kinds of Pu-thai
People's dresses.

เสพสุขบนสวรรค์จนกระทั่งหมดบุญที่สั่งสม
มาแล้ว จะต้องลงมาเกิดบนโลกมนุษย์เพื่อจะ
สร้างบุญกุศล เมื่อตายแล้วก็จะได้ไปเกิดเป็น
เทพบนสวรรค์ ซึ่งเป็นการเวียนว่ายตายเกิด
ไปตามกรรม) เทพทั้ง 5 คู่นี้ เมื่อหมดอายุ
บนสวรรค์แล้ว จึงได้พากันอธิษฐานจิตเนรมิต
น้ำเต้าลูกหนึ่งขึ้นมา จากนั้นเทพสามภรรยา
ทั้ง 5 คู่นี้จึงพากันเข้าไปอยู่ในน้ำเต้าลูกนั้น

ในเวลาต่อมา น้ำเต้าลูกที่เทพทั้งห้าคู่
อาศัยอยู่ภายในได้ลอยจากสวรรค์ไปตกลง
บนภูเขาที่ทุ่งนาเตา ทุ่งนาแห่งนี้อยู่ห่างจาก
เมืองแถนไปทางทิศตะวันออกเป็นระยะทาง
หากนับจากการเดินเท้าของคนใช้เวลาเดินทาง
ประมาณ 1 วัน แล้วน้ำเต้าก็ได้แตกออกมา
ปรากฏว่า เทพจากสวรรค์ทั้ง 5 คู่นี้ได้กลาย
เป็นคน 5 คู่ เดินออกจากน้ำเต้าลูกนั้นทีละคู่
ซึ่งได้กลายเป็นบรรพบุรุษของชนเผ่า 5 เผ่า
ตามลำดับดังนี้คือ เผ่าข่า เผ่าเงาะ เผ่าผู้ไท เผ่า
ฮ่อหรือเผ่าจิ้น เผ่าแกวหรือเผ่าญวน (เวียดนาม)

with reference to god belief principle of
Brahman-Hindo, when the god on heaven
were happy there until they loss their
accumulated merits. They had to be born
in human world in order to develop their
merits again so that when they were dead
they would be born as god in the heaven
which was a cycle of birth and death
according to their deed or action). All of
5 gods, when their ages were ended in
heaven, they prayed for a bottle gourd.
Then, all of 5 pairs of couples entered to
live in that bottle gourd.

Later on, the bottle gourd where all of
5 pairs of couples lived inside, floated from
the heaven and fell down the mountain at
Na-tao field. This field was far away from
Tan City for 1 day on foot by human's
travelling. Then, the bottle gourd was broken.
It was appeared that all of 5 couples of gods,
became 5 couples of human beings, a pair
at a time. They were ancestors of 5 ethnics
as follows: Ka ethnic, Ja-kae ethnic, Pu-thai
ethnic, Ho ethnic or China, and Gaew or
Yeun ethnic (Vietnam) respectively.

ตามตำนานนี้ ชนเผ่าบริเวณนี้น่าจะนับชนเผ่าข่า เป็นเผ่าชนแรก แม้ว่าจะเดินออกมาในเวลาไล่เลี่ยกันก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่ปรากฏจากตำนานหรือพงศาวดารนี้ก็คือ ชนชาติทั้งห้าชนเผ่านี้ล้วนเป็นพี่น้องกัน ยิ่งเมื่อดูจากลักษณะภูมิประเทศของชนเผ่าทั้ง 5 นี้ ก็อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงติดกัน หากมองจากตำนานหรือพงศาวดารอาจจะดูพิสดารเกินไป แต่เมื่อมองจากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวแล้ว อาจอนุมานให้เป็นพี่น้องกันได้ และเมื่อพิจารณาลักษณะทางชาติพันธุ์ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก ที่แตกต่างก็เพียงภาษา ศิวนพรรณ ซึ่งในส่วนขอศิวนพรรณนั้นย่อมเป็นไปตามลักษณะภูมิประเทศซึ่งหากอยู่ในเขตประเทศจีนอากาศจะหนาว แสงอาทิตย์น้อยย่อมมีผิวขาวกว่า ขณะที่ทางตอนใต้ลงมาจะถูกแสงอาทิตย์มากกว่าอาจจะผิวคล้ำลงมา

ในตำนานหรือพงศาวดารยังกล่าวต่อไปว่า เมื่อคนทั้ง 5 คู่ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของ 5 ชนเผ่าได้แยกย้ายกันไปตั้งถิ่นฐานตามที่ตั้งต่างๆ นั้นต่างก็กำเนิดประชากรของตัวเองขึ้นมา สำหรับชนเผ่าผู้ไทนั้นได้สร้างบ้านแปลงเมืองอยู่ที่เมืองแกลง (เมืองแกลง) ในสมัยต่อมาจึงมีขุนลอคำเป็นหัวหน้า ซึ่งในยุคของขุนลอคำ มีประชากรคนภูไทเพิ่มจำนวนขึ้นประมาณ 33,000 คน จากนั้นได้ขยายตัวออกไปตั้งบ้านเรือนอีกหลายเมือง

According to this legend, the ethnic in this area, Ka tribe should be the first ethnic, although they walked outside in nearly the same time. One thing was appeared from the legend or chronicle: all of 5 ethnics were relatives. Considering the scenery of all of 5 ethnics, they lived in the area being close with each other. Viewing from the legend or chronicle, it would be too much strange or incredible. But, viewing from the scenery, it could be deduced or inferred that they were relatives. Moreover, considering their ethnics, there were not too much different. They were different in their languages and skin color. Their skin color was depended on the location. In China, it was cold with little sun light, the people would be lighter whereas in the South, people would be darker because of the sunlight.

In the legend or chronicle also stated that when all of 5 couples who were ancestors of 5 ethnics, moved to settle down in different areas. They gave birth to their own population. For Pu-thai ethnic, they built their house and city at Tan City (Tang City). In the next period, Koon Lo-kam was a leader. The population number was increased for approximately 33,000 persons. Later on, they moved to settle down in many cities.

บรรยากาศการเลี้ยงผีของหมอเหยา บ้านโนนยาง ตำบลโนนยาง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

The Climate of Mo Yao's ghost feeding Ban-none-yang, None-yang Sub-district, Nongsoong District, Mookdahan Province.

2. ถิ่นฐานบ้านเดิม: จากนาน้อยอ้อยหนูถึง สิบสองจุไทย

ตามตำนานกล่าวว่า คนผู้ไทมีถิ่นกำเนิดจากเมืองแถนหรือแถง ศูนย์กลางของอาณาจักรสิบสองจุไทย ซึ่งปัจจุบันคือจังหวัดเดียนเบียนฟูในประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกเมืองแถนอยู่ไม่ห่างจากเมืองพงสาลีของ สปป.ลาว มากนัก ลักษณะภูมิประเทศของเมืองแถนหรือเดียนเบียนฟูอยู่ในพื้นที่หุบเขาสูง และเป็นสนามรบสำคัญเมื่อครั้งโฮจิมินห์ นำทหารเวียดนามเข้าไปทำลายค่ายของฝรั่งเศสจนได้รับชัยชนะในที่สุด

คนไทกลุ่มนี้ใช้คำเรียกตัวเองสั้นๆ ว่า คนไท หรือคนไต ส่วนนามศัพท์ “ผู้ไท” นั้นเกิดขึ้นหลังจากการปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มอื่นเมื่ออพยพลงมาทางใต้ คำว่า “ผู้” ในภาษาท้องถิ่นจะไม่ออกเสียงนี้ แต่จะออกเสียงเป็น “พู” หรือ “ฟู่” เช่น คำว่า “ผู้คน” จะออกเสียงว่า “ฟู่คน” เช่น ฟู่ยั้ง (ผู้หญิง) ฟู่ชาย (ผู้ชาย) เมื่อพิจารณาคำว่า “ผู้ไท” ที่คนไทกลุ่มอื่นเรียกแล้ว ทำให้ได้แนวคิดต่อไปอีกว่า คนผู้ไทนี้เป็นกลุ่มคนไทแท้จริง ที่สร้างสมและรักษา

ผู้ไทฝ่ายงาม

Beautiful Cotton of Pu-thai.

2. Former hometown: from Na-noi-oy-noo to Sibsong Ju-thai.

According to the legend, it was stated that Pu-thai people were originated from Tan City or Tang City, the center of Sibsong Ju-thai kingdom. It was Dien-bien-fu of Vietnam in the present. The West of Tan City was not far away from Pong-sa-le of Lao People's Democratic Republic. The location of Yan City or Dien-bien-fu, was in the high valley. It used to be an important battle field when Ho-ji-min led his Vietnam Soldiers to destroy France's camp until he had victory in the end.

This Pu-thai group called themselves shortly as Thai People or Tai People. The word Pu-thai was occurred later by the interaction with other groups of people when they evacuated to the South. The word “Pu” in local language was not pronounced like this. I would be pronounced as “Poo” such as “Poo-kon” like “Poo-ying” (lady), Poo-chai (gentleman). Considering the word “Pu-thai” being called by the other groups of people, there was an idea that this group of people were real Thai people group by building and maintaining the tradition as well as custom of Thai people or Thai-Tai ethnic with the advancement in tradition and culture before migrating into the South, the left area of Kong River in the North of Lao. Then, they moved across Kong River into the right bank, and got together with Thai-siam group who changed their name as Thailand later.

ผู้ไทไหมงาม

Beautiful Silk of Pu-thai.

ชนบทรณนิยมความเป็นคนไท หรือเป็นเผ่าไท-ไต (Tai) ที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมประเพณีมาก่อน ก่อนที่จะอพยพลงมาทางใต้บริเวณฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตอนเหนือของประเทศลาว แล้วเคลื่อนข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ฝั่งขวารวมกับกลุ่มไทสยาม ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย

ในข้อเขียนของ ถวิล เกษรราช ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอ่างทอง ผู้เรียบเรียงหนังสือประวัติผู้ไทย (ถวิล เกษรราช : 2512) ซึ่งรวบรวมมาจากพงศาวดารชาติไทย กล่าวเอาไว้ว่า

“...พอจะอนุมานได้แล้วว่า ตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ผู้ไท” มีเหตุผลดีกว่า คำว่า “ภูไท” เพราะตามประวัตินั้น คนผู้ไทยมิได้อาศัยอยู่ตามป่าเขาแต่อย่างใด คงมีแต่ ข่า แจะ แม้ว เย้า เท่านั้น ที่ชอบอยู่อาศัยทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่บนภูเขาแม้ตามพงศาวดารเมืองแกลง ในสิบสองจุไทยกล่าวไว้ว่ามีเขาอยู่หลายลูกก็ตาม แต่ “ผู้ไท” มิได้อาศัยอยู่บนภูเขา คงอาศัย ตามพื้นราบทำมาหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ฉะนั้นการเรียกชื่อและเขียนจึงควรเป็น “ผู้ไท” มิใช่ ‘ภูไท’”

In writing of Tawin Kesonrach, the judge of Ang-tong Court, composed the book “Pu-thai History” (Tawin Kesonrach: 1969) collected from chronicle of Thai Race, stated that:

“it could be deduced that according to the Dictionary of Royal Institute, “Pu-thai was defined as more reasonable than “Poo-thai” because in history Pu-thai people didn’t live in the forest. Only Ka, Maew, and Yao preferred to live in and earn their living on the mountain. Although it was stated in the chronicle of Tang City in Sibsong Ju-thai that there were many mountains, Pu-thai didn’t live on the mountain. They lived on the plain and earn their living for themselves as well as their family. Therefore, their name both of in spoken language and written language should be Pu-thai rather than “Poo-thai.”

ความงดงามของผ้าแพรวเบี่ยง
สตรีชาวผู้ไทบ้านเซโปน (เก่า)

The Beauty of Prae-bieng,
a Pu-thai lady at Ban-che-
pone (the past).

พงศาวดารเมืองไลได้กล่าวถึงเผ่าไท ใน
ดินแดนนี้มี 2 กลุ่มดังนี้ คือ คนผู้ไทขาวและ
คนผู้ไทดำ การที่จำแนกออกเป็นคนผู้ไทขาว
และคนผู้ไทดำ มีสาเหตุดังนี้คือ

1. ผู้ไทขาว เป็นคนเผ่าผู้ไทที่อาศัย
อยู่ที่เมืองไล เมืองเจียน เมืองมน เมืองบาง
รวมกันเป็น 4 เมือง โดยมีเมืองไลเป็นเมืองใหญ่
ดินแดนในแถบนี้อยู่ใกล้กับประเทศสาธารณรัฐ-
ประชาชนจีน อากาศค่อนข้างหนาว ดังนั้นคนไท
ที่อยู่ในบริเวณนี้จึงมีผิวขาว และเนื่องจากอยู่ใกล้
กับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงทำให้
ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากจีนด้วย ที่เห็น
เด่นชัดคือพิธีศพ ผู้ไทขาวจะนิยมนุ่งผ้าขาว
ห่มผ้าขาว จึงได้เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “คนผู้ไท-
ขาว” ตามลักษณะของการแต่งกาย

ในบางตำนานกล่าวว่า ต้นกำเนิด
ของคนเผ่าไทขาว หรือผู้ไทขาว มีต้นกำเนิด
จากจีนแซ่ฟอ โดยอพยพมาจากเมืองซินเจา
ใกล้กับกวางตุ้ง อพยพเข้ามาอยู่กับคนเผ่าผู้ไท
(ไทดำ) เมืองไลเมืองเจียน เมืองมนและ
เมืองบาง ต่อมากลุ่มจีนแซ่ฟอก่อตัวเป็นบ้าน
เป็นเมือง จึงเรียกรวมกับเมืองของเผ่าไทว่า
สิบสองผู้ไทหรือสิบสองจุไท

ชาวผู้ไทบ้านเซโปน (เก่า)
เมืองเซโปน แขวงสะหวัน-
นะเขต สปป.ลาว

A Pu-thai woman at Ban-
che-pone (old), Che-pone
city, Kwang Swannaket,
Lao People's Democratic
Republic.

According to the chronicle of Lai
City, Thai ethnic in this area, was stated
that it consisted of 2 groups: the white
Pu-thai, and the black Pu-thai. The reasons
for classification of white Pu-thai from
the black Pu-thai, were as follows:

1. The white Pu-thai were Pu-thai
ethnic living at Lai City, Jien City, Moon
City, and Bang City, total of 4 cities. Lai
City was a big one. The land in this area
was next to People's Democratic Republic
of China, the weather was rather cold.
So, Thai people who lived in this area,
were white. In addition, since it was near
People's Democratic Republic of China,
they were influenced by China as well.
The remarkable one was their funeral,
the white Pu-thai people would wear white
clothes. Consequently, this group of people
were called “the white Pu-thai” based on
their dress.

In some chronicles, stated that
the origin of white Pu-thai ethnic or white
Pu-thai, was originated by Chinese with
their last name as Fo. They evacuated from
Sinjao City near Kwan tung Province to live
with Pu-thai ethnic (black Thai), Lai City,
Jien City, Moon City, and Bang City.
Later on, Chinese with Fo last name built
their house and city which was called
together with city of Thai ethnic as Sibsong
Pu-thai or Sibsong Ju-thai.

2. **ผู้ไทดำ** เป็นชนชาวผู้ไทที่อาศัยอยู่บริเวณเมืองแกน (แกง) เมืองคุง เมืองคาย (ควาย) เมืองลา เมืองมวย เมืองซาง เมืองโมะ เมืองหวัด รวม 8 เมือง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนผู้ไทแท้และเป็นคนเผ่าผู้ไทที่อพยพมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน ผู้ไทดำมีเมืองแกนเป็นเมืองสำคัญที่สุด คนไทดำอยู่ที่เมืองแกนมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว ส่วนทางทิศเหนือติดกับตอนใต้ของประเทศจีน คนไทดำมีผิวขาวกิริยาคคล้ายชาวลาว แต่มีผิวคล้ำกว่าไทขาว เนื่องจากลักษณะทางภูมิอากาศมีแสงแดดมากกว่า ไม่หนาวเย็นเหมือนทางตอนบนอันเป็นที่อาศัยของกลุ่มคนไทขาว แม้ว่าจะเป็นคนเผ่าไทเหมือนกันก็ตาม

ความแตกต่างอย่างสำคัญอีกประการหนึ่งของไทดำกับไทขาว คือไทดำนิยมแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองย้อมสีครามเข้ม ส่วนผู้หญิงชาวไทขาวนิยมเสื้อสีพื้นขาว ลักษณะการแต่งกายโดยทั่วไปของทั้งสองกลุ่ม ผู้ชายนุ่งกางเกงขาแคบ ใช้ผ้าฝ้ายตาเมื่อดงาสีดำ หรือไม่ก็นุ่งผ้าขาวม้าสีขาว สวมเสื้อสีดำ เครื่องประดับของผู้ชายมีกำไลมือและแหวน ส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่น ใส่เสื้อผ้าสีดำ สวมกำไลเงินและใส่ต่างหูเป็นเครื่องประดับ ผู้หญิงที่ยังไม่มีสามีจะเกล้ามวยผม มีสามีแล้วจะเกล้าผมสูง

2. **The black Pu-thai** were Pu-thai ethnic living in Tan City (Tang), Koong City, Kai City (Kwai), La City, Muay City, Sang City, Mo City, and Wad City, total of 8 cities. They were real Pu-thai, and Pu-thai ethnic who moved to live in Thailand in the present. The black Pu-thai people lived in Tan City, the most important city, the land was next to Lao People's Democratic Republic. The North was next to the South of China. The black Pu-thai people had white skin and character like Lao People. But, they were darker than the white Thai People since there was more sun light. It was not so cold like the upper part where the white Thai people lived, although both of them were the same Pu-thai.

The another difference between the black Pu-thai and white Pu-thai, the black Pu-thai people preferred to dress with local fabric being dyed with dark indigo whereas the white Pu-thai people preferred to wear white blouse. The dress in both groups, men wore the narrow leg trousers using the Fai-ta (cotton cloth) with black sesame seed or the white loincloth used by men, and black shirt. The men's accessories were bracelet and ring. For women, they wore sarong and black blouse, silver bracelet and ear ring as their accessories. The single women would gather their hair up. For married women, they would wear high knot.

“ก้องแขนเงิน”
หนึ่งในเครื่องประดับสำคัญของสตรีชาวผู้ไท

“Kong Kan Ngeun”
(Silver Bangle), is a major accessory of Pu-thai Ladies.

เมื่อรวมผู้ไททั้ง 2 กลุ่มเข้าด้วยกันแล้ว รวมกันเป็น 12 เมือง จึงเรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไทย” หรือ “สิบสองแคว้นไท” หรือ “สิบสองเจ้าไท” เมืองทั้ง 12 เมืองของเผ่าไทนั้นล้วนเป็นอิสระต่อกัน มีเมืองแกนหรือเดียนเบียนฟูเป็นเมืองศูนย์กลาง ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นตะเข็บรอยต่อกับอาณาจักรจีน ญวน (เวียดนาม) และลาว นอกจากนี้ยังใกล้ชิดในเชิงวัฒนธรรมกับอาณาจักรล้านนาและพม่าด้วย

Combining two groups of Pu-thai people, there were 12 cities. So, it was called “Sibsong Ju-thai” or “Sibsong Kwan Thai” or “Sibsong Jao-thai.” All of Pu-thai’s 12 cities were independent with Tan City or Dien Bien Fu as the center situated in the border of China kingdom, Yeun (Vietnam), and Lao. Besides, it was culturally close with Lanna kingdom and Burma as well.

การสักขาลายหนึ่งในธรรมเนียมความกล้าหาญของบุรุษชาวผู้ไท ดังคำกล่าวที่ว่า “ชามิลายมิได้ก่ายสาว”

Leg tattoo is a tradition of brave for Pu-thai Men as the expression “If your legs are not tattooed, you wouldn’t have a young women.”

ชาวผู้ไทในแคว้นสิบสองจุไทย ประกอบด้วย ผู้ไทดำ และผู้ไทขาว ผู้ไทดำมี 8 เมือง คือ เมืองแก่ง เมืองควาย เมืองคุง เมืองมวย เมืองลา เมืองโมะ เมืองหวัด และเมืองขวาง ส่วนผู้ไทขาวมี 4 เมือง คือ เมืองโล เมืองเจียน เมืองมุน และเมืองบาง รวมกันเป็น 12 เมือง เรียกว่า เมืองสิบสองเจ้าไทย ต่อมาเปลี่ยนเป็น สิบสองจุไทย แคว้นสิบสองจุไทยนี้เดิมรวมอยู่ใน พระราชอาณาจักรไทย แต่ในปี พ.ศ. 2436 ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสอยู่ในเขตการปกครองของเขตเวียดนามเหนือ เมื่อเวียดนามได้เอกราชจากฝรั่งเศสแล้ว แคว้นสิบสองจุไทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของเวียดนาม ชื่อเมืองแก่งเปลี่ยนชื่อเป็น เมืองเดียนเบียนฟู (ถวิล ทองสว่างรัตน์. 2530)

ในช่วง พ.ศ. 2321 ในรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี ภายหลังจากดินแดนเมืองเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ตกเป็นเมืองขึ้นของสยาม แคว้นสิบสองจุไทยซึ่งเคยอยู่ในความปกครองของเมืองเวียงจันทน์ และหลวงพระบางก็ถูกผนวกเข้ากับดินแดนไทยไปด้วยโดยปริยาย ต่อมาในรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี อาณาจักรญวนสามารถตั้งตัวเป็นอิสระได้ จึงขยายอำนาจครอบครองดินแดนสิบสองจุไทย และหลังจากนั้นพวกฮ่อก็มาอำนาจเหนือแคว้นสิบสองจุไทยอีก จึงทำให้แคว้นสิบสองจุไทยตกอยู่ภายใต้ อำนาจการปกครองถึง 3 ฝ่าย จะต้องส่งส่วย (เครื่องราชบรรณาการ) ให้แก่ ลาว ญวน และฮ่อ แคว้นสิบสองจุไทยจึงได้ชื่อว่า เมืองสามส่วยฟ้า หรือสามฝ่ายฟ้า (ถวิล จันลาวงค์. 2515)

“เก็บหม่อนเลี้ยงม่อน” หรือการเก็บใบหม่อนไปเลี้ยงหนอนไหม

“Geb Mon Lieng Mon” is to pick and raise the mulberry.

Pu-thai People in Kwan Sibsong Juthai consisted of the black Pu-thai and white Pu-thai. The black Pu-thai had 8 cities including: Tang City, Kwai City, Koong City, Muay City, La City, Mo City, Wad City, and Kwang City. The white Pu-thai had 4 cities including: Lai City, Jien City, Mon City, and Bang City, total of 12 cities being called Sibsong Jao-thai. Then, it became Sibsong Ju-thai. In former time, Sibsong Ju-thai was combined with the Kingdom of Thailand. But, in 1893, it was occupied as dependency by France under government area of North Vietnam. When South Vietnam was freed from France, Kwan Sibsong Ju-thai was a part of Vietnam. Tang City was changed into Dien Bien Fu. (Tawin Tong-sa-wang-rat, 1987)

During 1778, the reign of King Dhonburi. After Vientien and Luangpra-bang was combined to be dependent with Siam. Kwan Sibsong Ju-thai used to be governed by Vientiene and Luangpra-bang, was combined with Thai area. Later on, the first reign of Jakree Dynasty, Yeun Kingdom could be independent and expanded its power to govern Sibsong Ju-thai. Then Ho had power on Kwan Sibsong Ju-thai once more. As a result, Kwan Sibsong Ju-thai was governed by 3 divisions, and had to send the tribute (royal's tribute) to Lao, Yeun, and Ho. Consequently, Kwan Sibsong Ju-thai was classed Sam-suey City or Sam-fai Fa. (Tawin Chanlawong, 1972)

3. จากบนสู่ล่าง :

การกระจายตัวของผู้ไทในลาว

ในทางประวัติศาสตร์เป็นที่ทราบกันว่าชาวผู้ไทที่มีภูมิลำเนาอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย อันได้แก่ มณฑลเสฉวน สุนหน่า ทางตอนใต้ของประเทศจีน ได้อพยพเข้าสู่ดินแดนประเทศลาว โดยมีหัวหน้า ชื่อท้าวกำ นำชาวผู้ไทประมาณหนึ่งหมื่นคน เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศลาวเป็นครั้งแรกบริเวณพื้นที่เมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วน และที่อื่นๆ (นวรรตน์ เลหะกุล. 2547, สุมิตร ปิติพัฒน์. 2542) ต่อมาชาวผู้ไทได้เกิดรบพุ่งกับพวกข่า สามารถเอาชนะพวกข่าได้ และได้ปกครองพวกข่าอยู่ระยะหนึ่ง ชาวผู้ไทได้สร้างบ้านแปลงเมืองจนเป็นหลักแหล่งมั่นคงบนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตอนกลางของประเทศลาวในปัจจุบัน จนต่อมาถูกกวาดต้อนเข้ามาสู่ภาคอีสานของประเทศไทยเป็นครั้งแรกในช่วงปลายกรุงธนบุรี และอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 ภายหลังสงครามเจ้าอนุวงศ์ ดังที่ถวิล เกษรราช ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอ่างทอง ผู้เรียบเรียงไว้ในหนังสือประวัติผู้ไท กล่าวอ้างถึงข้อเขียนของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพไว้ว่า (ถวิล เกษรราช : 2512)

“พอสรุปได้ว่า ชาวผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้ไทดำ อยู่เมืองแกง

3. From upper to lower:

the spread of Pu-thai in Lao

In history, it was known that Pu-thai people who lived in Kwan Sibsong Ju-thai including: Se-chuan and Hoon-nam, the South of China, evacuated to the area of Lao country led by Tao Kam-nam. Approximately 10,000 Pu-thai people settle down in Lao country for the first time at Wang City, Kam-gerd City, Muang Kammuen City, and other places. (Nawarat Lekakoon, 2004; Sumit Pitipat, 1999) Then, Pu-thai people fought with Ka group. Ka was defeated and governed for a period of time. Pu-thai people built their house and city as permanent location on the left of Kong River in center of Lao Country in the present. Then, they were herded into Esan Region of Thailand for the first time during the end of Donburi, and once more in the 3rd reign after Prince Anu-wong battle. Tawin Kesonrach, the judge of Ang-tong Provincial Court, composed in Pu-thai History Book and cited the statement of His Royal Highness Prince Damrong-racha-nu-pab as: (Tawin Kesonrach, 1979)

“It could be concluded that Pu-thai people in North Eastern Region, were black Pu-thai who used to live in Tang City before. They were attacked by enemy and thieves. So, they migrated to Tang City, the area next to the land of yuen. The big city consisted of Wang City, Ta-poné City, Pa-bang City, Kang City, Pin City, Nong City, Pong City, Ploan City, Lam-nong-prue City, and Song-kon-don-kong City

แม่เมืองผีหมอหรือหมอเหยา
บ้านโนนยาง ตำบลโนนยาง
อำเภอหนองสูง จังหวัด
มุกดาหาร

Mae Muang Pee Mo or
Mo Yao at Ban-none-yang,
None-yang Sub-district,
Nongsoong District,
Mookdahan Province.

มาก่อน ถูกกรกรานด้วยข้าศึกและโจรผู้ร้าย จึงพากันอพยพมาทางใต้เมืองแกลง มายัง บริเวณติดต่อกับ แดนของญวน มีเมืองใหญ่ คือ เมืองวัง เมืองตะโปน เมืองผาบัง เมืองคาง เมืองพิน เมืองนอง เมืองพ้อง เมืองพลาน เมืองลำเนาหนองปรือ และเมืองสองคอน-ดอนดง เป็นต้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงได้ ถูกกวาดต้อนอพยพเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ใน ตำบลต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาว ผู้ไทยในเมืองเรณูนครอพยพมาจากเมืองวัง เป็นผู้ไทยดำ....”

สรุปความได้ว่า ถิ่นกำเนิดเดิมของชาว ผู้ไทยอยู่บริเวณเมืองแกลง หรือเดียนเบียนฟู ทางตอนเหนือของเวียดนาม ต่อมาอพยพ ลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางตอนเหนือของลาว ก่อนจะมีชาวผู้ไทอีกกลุ่มหนึ่งแยกตัวออกมา สร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่บริเวณตอนกลางของ ลาว จนในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและสมัย รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สยามได้ ยกทัพไปตีเมืองล้านช้างได้กวาดต้อนชาวผู้ไท เข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยให้ไป อาศัยอยู่แถบจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี ก่อนจะ ขยายตัวไปสู่จังหวัดใกล้เคียงในเวลาต่อมา ประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศไทย ครั้งใหญ่ที่สุดของชาวผู้ไทเกิดขึ้นในสมัยรัชกาล ที่ 3 หลังจากสงครามเจ้าอนุวงศ์กองทัพสยาม ได้กวาดต้อนและชักชวนครอบครัวชาวผู้ไท จากเมืองบก เมืองวัง เมืองคำเกิด และเมือง คำม่วน ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่บริเวณภาค-อีสานของไทย แทนที่ชาวลาวที่ถูกกวาดต้อน ลงไปภาคกลางอีกทอดหนึ่งเป็นการตัดกำลัง ของฝ่ายลาว และเพิ่มประชากรของฝ่ายไทย (ผู้ไทยแท้ (นามแฝง). 2528) โดยโปรดให้ ชาวผู้ไทที่เข้ามาใหม่ตั้งบ้านเรือนทำมาหากิน ตามความสมัครใจ โดยมากอยู่บริเวณจังหวัด นครพนม สกลนคร มุกดาหาร และกาฬสินธุ์ จนเกิดเป็นบ้านเมืองขึ้นในเวลาต่อมา

etc. Later on, in the 3rd reign, they were herded and moved to settle down in different Sub-districts in North Eastern Region. Pu-thai people migrated from Wang City to be black Pu-thai ...”

It could be concluded that the former origin of Pu-thai people, was in Tan City or Dien Bien Fu, the upper area of Vietnam. Then, they migrated to settle down in the North of Lao before another group of Pu-thai went to construct new house and city in the center of Lao. In the reign of King Donburi and the 1st reign of Rattana-kosin City, Siam moved the troops to conquer Lanchang, and herded people Pu-thai people to Thailand for the first time. Those people lived in Pechburi and Rachburi Provinces before moving to the nearby provinces since then. The biggest historical migration to Thailand of Pu-thai people, was during the 3rd reign after Prince Anu-wong Battle. Siam herded and persuaded Pu-thai Families from Bog City, Wang City, Kamgerd City, and Kammuan City by crossing Kong river to live in Esan Region of Thailand to replace Lao People who were herded to Central Region in order to loose power of Lao as well as increase population of Thai. (Real Pu-thai (pseudo name) 1985) by allowing the new Pu-thai people to build their house and earn their living based on their willingness. Most of them lived in Nakon-pa-nom, Sa-kon-na-kon, Mookda-han, and Kalasin Provinces until the houses and cities were occurred later.

หมอเหยาหรือผีหมอ กำลังทำ พิธีเลี้ยงผีประจำปี บ้านโนนยาง ตำบลโนนยาง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

A Mo Yao or Pee Mo is performing the annual ghost feeding at Ban-none-yang, None-yang Sub-district, Nongsoong District, Mook-dahan Province.

4. สร้างบ้านแปลงเมือง : กำเนิดบ้านเมืองของชาวผู้ไท ในดินแดนอีสาน ประเทศไทย

“ซี้ช้าง” หรือการดูดเหล้าอุ
หนึ่งในขั้นตอนสำคัญของ
การเลี้ยงผีประจำปีของหมอ
เหยาหรือผีหมอ

“Kee-chang” or sucking
“Ooh” liquor, a major step
of annual ghost feeding of
Mo Yao or Pee Mo.

การอพยพตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยครั้งใหญ่ในสมัย
รัชกาลที่ 3 ส่วนใหญ่มาจากเมืองวัง ปัจจุบัน
คือแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว ชาวผู้ไทได้ถูก
กวาดต้อนและได้รับการเกลี้ยกล่อมให้อพยพ
ครอบครัวเข้ามาตั้งภูมิลำเนากระจายอยู่
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้น
เป็นเมืองมีเจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ ราชบุตร
เป็นกรรมการเมืองปกครองขึ้นกับเมืองใหญ่ใน

4. Building house and city: the Origin of Pu-thai City in Esan, Thailand

The big evacuation to settle down in
North Eastern Region, was in the 3rd reign.
Most of people came from Wang City,
it was Kwang Sawanket of Lao People's
Democratic Republic. Pu-thai people
were herded and convinced to move their
families to settle down in North Eastern
Region. His Majesty the King, Pra Nang
Glaao Jao Yoo Hua, ordered to be a city led
by the city governor Oopahad Rachwaong,
the son, the Government Department
depended on the big city in that district or
sub-district. (Surachit Chantarasa, 1987)
The major cities settled down by Pu-thai
people were as follows:

1. Re-nu-na-kon City, was
established in the 3rd reign, in 1840.
Pu-thai people from Re-nu-na-kon
moved from Wang City on the coast of
Kong River next to Yeun border. For
the first migration, they settled down at
3 areas: 1) Ban-huey-hau-kau, the South
of Ban-ta-koi, Ponetong Sub-district in
the present, 2) Ban-bo-chan, between
Dong-ma-gog, Ponetong Sub-district in
the present, and Ban-koke-klang, Re-nu-
na-kon District in the present, and 3) Ban-
dong-wai situated by Re-nu-na-kon City.
When it was called Re-nu-na-kon City,
Jao Pech and Jao Sai were leaders who
ordered to move citizen from all of 3 areas
to live at Ban-dong-wai situated by Re-nu-
na-kon City in the present. Then, Tao Sai
was ordered to be Pra Kaew-ko-mon,

เขตแขวงนั้นๆ (สุรจิตต์ จันทรสาขา. 2530) โดยเมืองสำคัญที่มีชาวผู้ไทตั้งถิ่นฐานอยู่ ดังนี้

1. เมืองเรณูนคร ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ประมาณ พ.ศ. 2373 ชาวผู้ไทเรณูนครอพยพมาจากเมืองวัง ซึ่งอยู่ทางฝั่งแม่น้ำโขง อยู่ติดกับชายแดนญวน เมื่ออพยพมาครั้งแรกนั้นพากันตั้งอยู่บ้านสามแห่ง คือ ที่บ้านห้วยหัวขัว อยู่ใต้บ้านท่าคอย ตำบลโพธิ์ทองในปัจจุบัน บ้านบ่อจันทน์ อยู่ระหว่างบ้านดงมะกอก ตำบลโพธิ์ทองกับบ้านโคกกลาง อำเภอเรณูนครในปัจจุบัน และบ้านดงหวายที่ตั้งเมืองเรณูนคร เมื่อได้รับยกขึ้นเป็นเมืองเรณูนคร เจ้าเพชรและเจ้าสายเป็นหัวหน้าจึงให้อพยพพราหมณ์จากหมู่บ้านทั้ง 3 แห่ง เข้ามารวมกันอยู่ที่บ้านดงหวาย ซึ่งเป็นที่ตั้งเรณูนครปัจจุบัน แล้วตั้งให้ท้าวสายเป็นพระแก้วโกมล เจ้าเมืองคนแรก จัดการปกครองกันมาจนถึง เจ้าไพร เจ้าสิงห์ เจ้าพิมพ์พะสอน และเจ้าเหม็น ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระแก้วโกมลชื่อเดียวกันเป็นลำดับมา ภายหลังทางราชการได้ลดฐานะลงเป็นอำเภอเรณูนคร ขึ้นกับจังหวัดนครพนม จนถึง พ.ศ. 2450 จึงลดฐานะอำเภอเรณูนครเป็นตำบลเรณูนคร ต่อมายกฐานะเป็นอำเภอเรณูนคร จนถึงปัจจุบัน

2. เมืองพรรณานิคม ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทที่อพยพมาจากเมืองวัง มีท้าวโฮงกลาง เป็นผู้นำในการสร้างเมือง ตั้งให้เป็น พระเสนาณรงค์ เจ้าเมืองคนแรก ปกครองเมืองพรรณานิคม จัดการปกครองติดต่อกันมา ปัจจุบันคืออำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

3. เมืองกุศลินารายณ์ ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทอพยพมาจากเมืองวัง โดยมีราชวงศ์ (กอ) หรือบางฉบับเรียกว่า (วอ) ของเมืองวังอพยพมาด้วย เมื่อได้ยกบ้านกุศลิม ขึ้นเป็นเมืองกุศลิม-

the first city governor. Until Jao Prai, Jao Sing, Jao Pim-pa-son, and Jao Men, the governors were given title conferred by the sovereign called Pra Kaew-ko-mon, the same name. Later on, the official lowered down the position into Re-nu-na-kon District being depended on Nakhonpanom Province. Until 1907, Re-nu-na-kon District was changed into Re-nu-na-kon Sub-district. Then, it was changed into Re-nu-na-kon District until now.

2. Panna-nikom City, was established in the 3rd reign, in 1944. Pu-thai people moved from Wang City led by Tao Honge Klang to build their city, was called Pra Sena-na-rong, the first city governor, governed Panna-nikom City since then. In the present, it was Panna-nikom District, Sakonnakon Province.

3. Goodsim-na-rai City, was established in the 3rd reign, in 1944. Pu-thai people moved from Wang City with the royal families (KO) or it was called (WO) of Wang City. When Ban Goodsim City was called Goodsim-na-rai City. The royal family (GO) was ordered to be Pra Ti-bed Wongsas, the first city governor. In the present, it was the area of Kao Wong District, Kalasin Province.

4. Pu-lan-chang City, was established in the 3rd reign, in 1944. The ancestors of Pu-lan-chang City evacuated from Ban-huey-na-yom, Kwang Muang Wang. Muen Dech-udom was a leader. When it was established as a city, Muen Dech-udom was appointed to be the first

บรรยากาศการเลี้ยงผีของหมอเหยาหรือผีหมอ บ้านโนนยาง ตำบลโนนยาง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

The atmosphere for Lieng Pee (ghost feeding) of Mo Yao or Pee Mo is performing the annual ghost feeding at Ban-nong-yaang, Nong-yaang Sub-district, Nongsoong District, Mookdahan Province.

นารายณ์ แล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้ราชวงศ์ (กอ) เป็น พระอิเบศวงศา เจ้าเมืองคนแรก ปัจจุบันคือพื้นที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

4. เมืองภูแล่นช้าง ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 บรรพบุรุษของชาวเมืองภูแล่นช้าง อพยพมาจากบ้านห้วยนายม แขวงเมืองวัง มีหมื่นเดชอุดม เป็นหัวหน้า เมื่อตั้งขึ้นเป็นเมืองแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้หมื่นเดชอุดมเป็นเจ้าเมืองคนแรก ต่อมาลดฐานะเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2442 แล้วลดฐานะลงเป็นตำบลเมื่อ พ.ศ. 2452 ปัจจุบันตำบลภูแล่นช้าง ขึ้นกับอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

5. เมืองหนองสูง ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทที่อพยพจากเมืองวัง โปรดเกล้าฯ ให้ท้าวสิงห์ หรือท้าวสีหนาม เป็นพระไกรสรราช เจ้าเมืองคนแรก ปัจจุบันคือพื้นที่ในเขตอำเภอหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร และท้องที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

6. เมืองเสนางคนิคม ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2382 เป็นชาวผู้ไทที่อพยพมาจากเมืองตะโปน โปรดเกล้าฯ ให้พระศรีสุราช (ท้าวจันทร์) เป็นพระศรีสินธุสงคราม เจ้าเมืองคนแรก ต่อมาลดฐานะลงเป็นอำเภอเสนางคนิคม ในปี พ.ศ. 2455 ปัจจุบันเป็นอำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

7. เมืองคำเขื่อนแก้ว ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 เป็นชาวผู้ไทที่อพยพมาจากเมืองตะโปน เดิมเมืองคำเขื่อนแก้วเรียกว่าบ้านคำเมืองแก้ว โปรดเกล้าฯ ตั้งให้ท้าวสีหนาทเป็นพระรามณรงค์ เจ้าเมืองคนแรก ปัจจุบันคือท้องที่ตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอขามแก่น จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นคนละแห่งกับอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรในปัจจุบัน

governor. Then, it was changed into District in 1899. It was changed into Sub-district in 1904. In the present, Pu-lanchang Sub-district was under jurisdiction of Na-ku District, Kalasin Province.

5. Nong-soong City, was established in the 3rd reign, in 1444. When Pu-thai people moved from Wang City, Tao Sing was ordered to be Tao Sing or Tao See-ha-nam, to be Pra Krai-so-ra-rach, the first governor. In the present, it was the area of Nongsoong District, Kamcha-ee District, Mookdahan Province, and the area of Na-kae District, Nakonpa-nom Province.

6. Se-nang-ka-ni-kom City, was established in the 3rd reign, in 1444. When Pu-thai people moved from Tapone City, Pra Srisurach (Tao Chan) was ordered to be Pra Sri Sintu-song-kram, the first governor. Then, it was changed into Se-nang-ka-ni-kom District in 1942. In the present, it was Se-nang-ni-kom District, Am-naj-cha-roen Province.

7. Kam Keun Kaew City, was established in the 3rd reign, in 1444. In former time, Kam Keun Kaew was called Ban-kam-muang-kaew. Tao See-ha-nat was ordered to be Pra Ram Na-rong, the first governor. In the present, it was the area of Kam Keun Kaew Sub-district, Cha-nu-man District, Ubon-ra-cha-tani Province which was different place from Kam Keun Kaew District, Ya-so-ton Province in the present.

8. เมืองวาริชภูมิ ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2420 เป็นชาวผู้ไทที่อพยพมาจาก เมืองกะบอง โปรดเกล้าฯ ให้ท้าวพระยาสุวรรณ เป็นพระสุรินทรบริรักษ์ เจ้าเมืองคนแรก ปัจจุบัน คือท้องที่อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร (ปราณี กล่ำส้ม. 2545)

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าชาวผู้ไทในภาคอีสานของไทยมีการตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น ในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร และกาฬสินธุ์ ซึ่งชาวผู้ไทในพื้นที่ 4 จังหวัดนั้นมีลักษณะร่วมกันคือ ยังคงดำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผู้ไทไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ไม่ว่าจะเป็น ภาษา ขนบประเพณี คติการนับถือ ศาสนาดั้งเดิมแบบชาวอุษาคเนย์ (นับถือผี) ดนตรี งานหัตถศิลป์ต่างๆ ฯลฯ

8. Warichpoom City, was established in the 3rd reign, in 1877. Pu-thai people moved from Ka-bong City. Praya Suwan was ordered to be Pra Surin-ta-rabori-rak, the first governor. In the present, it was Warichpoom District, Sakon-na-kon Province. (Pranee Klamsom, 2002)

As stated above, Pu-thai people in Esan Region of Thailand situated crowdedly in the area of Sakon-nakon, Nakjon-panom, Mookdahan, and Kalasin Provinces. Pu-thai people in the area of 4 provinces had common characteristic : they maintained cultural identity of Pu-thai strictly including their language, tradition and custom, motto, religious belief as South East Asia (respect for ghost), music, and different handicraft etc.

เครื่องแต่งกายในการฟ้อนละครอน นาฏศิลป์พื้นบ้านผู้ไทที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภาคกลาง บ้านหนองช้าง ตำบลหนองช้าง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดกาฬสินธุ์

The dress for Fon-la-kon, Pu-thai Local Dramatic Art, is influenced by Central Region Culture, Bannongchang, Nongchang Sub-district, Samchai District, Kalasin Province.

ความภาคภูมิใจในมรดกแห่ง
บรรพบุรุษ “วิจิตรแพรวา”
บ้านหนองช้าง ตำบลหนองช้าง
อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

The prestige of their
ancestor's heritage “Artistic
Prae-wa,” Ban-nongchang,
Nongchang Sub-district,
Samchai District, Kalasin
Province, is shown.

5. บทสรุป

ปัจจุบันชาวผู้ไทได้ตั้งถิ่นไปตามที่ต่างๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมไปบ้าง ปัจจัยที่สำคัญคือการเพิ่มจำนวนประชากร และการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น การแต่งงาน ข้ามชาติพันธุ์กับคนไทยกลุ่มอื่นๆ วิธีการดำรงชีวิต การพัฒนารูปแบบการประกอบอาชีพ เป็นต้น ยังผลทำให้มีการขยายแหล่งทำกินและจำนวนหมู่บ้านออกไปเรื่อยๆ ชาวผู้ไทส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในที่จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร สกลนคร และมีบางส่วนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า มีชุมชนที่ชาวผู้ไทอาศัยอยู่ทั้งที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ และอาศัยปะปนอยู่กับคนกลุ่มอื่นประมาณ 400 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 63 หมู่บ้าน จังหวัดนครพนม จำนวน 132 หมู่บ้าน จังหวัดมุกดาหาร มีจำนวน 68 หมู่บ้าน จังหวัดสกลนคร จำนวน 212 หมู่บ้าน นอกจากนี้ยังอาศัยอยู่กระจัดกระจายในจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี ในอำเภออำเภอขามุนี จังหวัดอุบลราชธานี ในอำเภอกุมภวาปี จังหวัดยโสธร ในอำเภอเลิงนกทา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่บ้านบึงอีเล็ด

5. Conclusions

In the present, Pu-thai people situated in different areas. Their socio-culture might be changed. The major factors were the increased population and expanded new economic. It caused many aspects of changes, for instance, inter ethnic marriage with other groups of Thai people, lifestyle, development of occupational pattern etc. As a result, their earning for living places as well as the number of village, were expanded continuously. Most of Pu-thai people settled down in Kalasin, Nakon-pa-nom, Mookdahan, and Sakon-nakon Provinces. In addition, some of them lived in the nearby provinces. According to the study in basic information, found that the community lived by Pu-thai people in both of large group and living with the other groups approximately 400 villages as follows: 63 villages in Kalasin Province, 132 villages in Nakon-pa-nom Province, 68 villages in Mookdahan Province, and 212 villages in Sakon-na-kon Province. Besides, they lived in Nongkai Province,

ชาวผู้ไทในปัจจุบันกำลังเผชิญกับกระแสของโลกสมัยใหม่ถ้าหากเข้าสู่ชุมชนเช่นเดียวกับกลุ่มชนอื่นๆ ทำให้วัฒนธรรมอันเป็นของดั้งเดิมที่บรรพชนได้สั่งไว้นับแต่อดีตเริ่มโยกคลอนไปบ้าง ในขณะที่เดียวกันชาวผู้ไทเองก็มีภูมิปัญญามีความสามารถในการปรับเอาความทันสมัยเหล่านั้นเข้ามาใช้ประโยชน์ต่อการดำรงวิถีของกลุ่มชนด้วยเช่นกัน ดังเช่นกรณีของผ้าทอผู้ไทที่ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงการค้าและยังคงอัตลักษณ์ของความเป็น “ผ้าผู้ไท” เอาไว้ได้อย่างมั่นคง

ในทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ก็เช่นเดียวกัน แม้ปัจจุบันชาวผู้ไทจะไม่สามารถปฏิเสธการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ด้วยการปิดกั้นตัวเองอยู่เฉพาะภายในกลุ่มได้อีกต่อไป แต่อย่างน้อยหัวใจของความเป็นกลุ่มชนที่เคยเข้มแข็งมาแต่อดีต ก็ยังประทับแน่นมั่นคงในหัวใจของลูกหลานชาวผู้ไททุกคน นั่นก็คือ จิตสำนึกแห่งความรักหวงแหน และตระหนักรู้ในรากเหง้าของตนเอง และกล้าที่จะบอกกับใครต่อใครออกไปว่าตนเองคือ “คนผู้ไท” นั่นคือความภาคภูมิใจแห่งเกียรติศักดิ์ของชาวผู้ไทอย่างแท้จริง

Ubonrachatani Province, in Chanuman District, Udontani Province, in Koom-pawapee District, Yasoton Province, in Lerng-nog-ta District, Roi-ed Province at Ban-boong-e-led.

The present Pu-thai people were facing with the new world trend rushing to their community the same as the other ethnic groups. Consequently, the culture as their ancestors' traditional culture from the past was shaken. In the meanwhile, Pu-thai people had their wisdom as well as competency in adjusting those modern things to be useful for their ethnic group's livelihood as well. For instance, Pu-thai people's woven cloth was utilized commercially, and maintained their identity of “Pu-thai Cloth” firmly.

The same as in history of ethnic group, although Pu-thai couldn't reject the interaction with outside world by restricting themselves inside the group any longer. But, at least the heart of ethnic group who used to be strong in the past, it was in every offspring of Pu-thai : the conscious of love, conservation, and awareness of one's own root, and courage to inform every one that one was “Pu-thai” which was the prestige of Pu-thai people truly.

เครื่องจักสาน “กะเตาะ” งานหัตถศิลป์ที่สำคัญของชาวผู้ไท บ้านโพน ตำบลโพนอำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

The wickerwork “Ka-tau,” is the major craftsmanship of Pu-thai people, Ban-pone, Pone Sub-district, Kammuang District, Kalasin Province.

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี ทองแสน. (2513). ภาพลัทธิผู้ไทย ในครุสัณห์. : มกราคม. หน้า 55-58.
- ชนิษฐา สุวรรณชาติ. (2529). จากสิบสองจุไทยมาสู่ดินแดนเดียวกัน ใน อสท. 26(12) : กันยายน. หน้า 41-43.
- ถวิล เกษรราช. (2512). ประวัติผู้ไทย. พระนคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ถวิล จันลาวงค์. (2515). ผู้ไทยรำลึกภาพลัทธิ. ภาพลัทธิ : โรงพิมพ์รุ่งไค.
- ถวิล ทองสว่างรัตน์. (2530). ประวัติผู้ไทยและผู้ไทยเมืองเรณูนคร. กรุงเทพฯ : ศรีอนันต์.
- นวรรตน์ เลขะกุล. (2547). เบี้ย บาท ภาษี แง่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- บุญมี ภูเดช เปรียญ. (2526). พงศาวดารเมืองกาฬสินธุ์ และประวัติเมืองขึ้นในยุคเก่า. ภาพลัทธิ : วัดกลางภาพลัทธิ.
- ประชากรกิจจกรจักร, พระยา (แช่ม บุนนาค). (มปป). พงศาวดารล้านช้าง. พระนคร : โรงพิมพ์ธรรมพิทยาคาร.
- ปราณี กล้าส้ม. (2545). ย่านเก่า ในกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ผู้ไทยแท้ (นามแฝง). (2528). ประวัติชาวผู้ไทย ในวัฒนธรรมไทย. 24(2) : กุมภาพันธ์. หน้า 21-25.
- ศิลปากร, กรม., (2520). ผู้ไทย ในลัทธิธรรมเนียมต่างๆ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมิทร ปิติพัฒน์. (2542). คนไทยและเครือญาติ ในมณฑลโหลและก๊วยโจวประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรจิตต์ จันทระสา. (2530). ผู้ไทยพลัดถิ่น ในศิลปวัฒนธรรม. 10(2) : กุมภาพันธ์. หน้า 68.
- อมร วงศ์วิจิตร, (ม.ร.ว., ประชุม คนจร). (2507). พงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน ในประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า. หน้า 721-903.

References

- Chanlawong, Tawin. (1972). **Pu-thai Recalled Kalasin**. Kalasin: Soongkai Printing.
- Chantarasaka, Surachit. (1999). **Pu-thai in exile in Art and Culture**. 10(2): February. 68.
- Kesonrach, Tawin. (1969). **Pu-thai History**. Bangkok: Siam Printing. 1969.
- Klamsom, Pranee. (2002). **Ancient Area in Bangkok**. Bangkok: Ancient City.
- Lekakoon, Nawarat. (2004). **Bai, Baht, Kasab, Bank**. Bangkok: Bangkok Printing.
- Pitipat, Sumit. (1999). **Pu-thai and Relatives in Hai-lam County and Koo-chow County, People's Democratic Republic of China**. Bangkok: Thai Study Institute, Thammasat University.
- Prachakijkorajak, Praya. (Cham Boonnak) (nd.) **Chronicle of Lanchang**. Bangkok: Dharma-pittayakan Printing.
- Pudech-pa-roen, Bonme. (1983). **Chronicle of Kalasin City and History of Independency in Ancient Age**. Kalasin: Wad Klang Kalasin.
- Real Pu-thai (pseudonym) (1985). **History of Pu-thai in Thai Culture**. 24(2): February. 21-25.
- Silpakon, Department. (1987). **Pu-thai in Various Traditions**. Bangkok: Thammasat University.
- Suwannachat, Kanidta. (1986). **From Sibsong Ju-thai to the Same land** OPT. 26(12): September. 41-43.
- Tongsan, Kalayane. (1970). **Kalasin : the land of Pu-thai in Relationship of Teacher**. : January. 55-58.
- Tongsawangrat, Tawin. (1987). **Pu-thai History and Re-nu-nakon Pu-thai**. Bangkok: Sri-a-nan.
- Wongwichit, Amon. (M.R. Pratom Kanejon) (1963). **Chronicle of Country in Esan in Chronicle Conference of National Library Issue, issue 2**. Bangkok: Kao-na Printing. Pp.721-903.